

νοῖ Ἄλλ' ὁποῖός τις ἄρα γε ὑπῆρξεν ὁ βίος τῶν
Θηραίων, οὓς ἀπερρόφησε τὸ ἡφαιστειὸν θηρίον,
ἢ ἀπέπνιξεν ἢ ἡφαιστειὸς τέφρα; Ἐν γένει κρι-
νοντες ἐκ τῶν ἀποκαλυφθέντων τοῦ βίου τούτου
τεκμηρίων, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἦσαν γε-
ωγοὶ καὶ ἀλιεῖς. Εἶχον ποθινὰ αἰγῶν καὶ πρό-
βάτων, ἐκαλλιέργουν σίτηρά, ἤλιθον, ἐξῆγον ἐ-
λαιόλαδον, ἐπλεκον ὑφάσματα, ἤλιθον διὰ δι-
κτύων, εἶχον κατοικίας ἐκ λίθων πελεκητῶν καὶ
ἐντὸς τῶν τοίχων τούτων παρενέθετον τεμάχια
ξύλων, ἵνα προλαμβάνωσιν ὅσον ἐνδὲσχεταὶ τὰ ὀ-
λέθρια τῶν σεισμῶν ἀποτελεσμάτα. Κατεσκεύα-
ζον διὰ τόνου ἀγγεῖα ἔχοντα παραδόξα κοσμη-
ματα καὶ σχήματα ἰδιότυπα. Τὰ πλεῖστα τῶν
ἐργαλείων αὐτῶν ἦσαν λίθινα, τὰ κοινότερα ἐκ
λάβας, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ χαλκῆς ἢ ὀψιθιανοῦ, ἢ
κισμῆνων. Ἐγίνωσκον τὸν χρυσὸν καὶ πιθανῶς
τὸν χαλκόν, ἀν καὶ τὰ δύο ταῦτα μέταλλα ἦ-
σαν σπάνια παρ' αὐτοῖς. Ἔχον δὲ σιδήρου οὐδὲν
εὐρέθη. Ἐπι πᾶσιν ἡ ξυλεία ἦν ἀφθονὸς τότε ἐν
τῇ νήσῳ. Καὶ ἐνταῦθα ὁ Φουκέ ἐπιφέρει, ὅτι
τὴν σήμερον καθ' ὅλον τὸ θηραϊκὸν ἀρχιπέλαγος
δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἐν μόνον δένδρον, εἰς φοινῖξ.
Τί ἄρα γε ἐννοεῖ διὰ τοῦ ὄρου θηραϊκῶν ἀρ-
χιπέλαγος; Βεβαίως δὲν περιλαμβάνει ἐντὸς
τοῦ ὄρου τούτου τὴν Θῆραν καὶ τὴν Θηρασίαν,
διότι ἐπισκεφθεὶς ἐπανειλημμένως τὰς δύο
ταύτας νήσους, δὲν εἶναι δυνατόν εἰμὴ νὰ εἶδε
τὰς ἐν αὐταῖς ὑπαρχούσας συκάς, κερατέας, ἐ-
λαιάς, πορτοκαλεῖας, λεμονέας. Ἀνάγκη ἄρα
νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι θηραϊκὸν ἀρχιπέλαγος
δομαίξει τὰ ἐντὸς τοῦ ὄρου νησιδία, ὅσα ἀ-
νέτειλαν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης. Καθ'
ἢ σιγμῆν βίως σὰς γράφω ἐπὶ τῶν νησιδί-
ων τούτων δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἐν δένδρον, οὐδ'
αὐτὸς ὁ φοινῖξ ὁ ὑπὸ τοῦ Φουκέ μνημονου-
όμενος. Καὶ εἰς τὰ νεώτερα τούτων οὐτε εἶ-
ναι δυνατόν νὰ ὑπάρξη τοιοῦτόν τι, διότι οὔτε
ἔχον γώματός φέρουσιν. Εἰς τὰ ἀρχαιότερα καὶ
μάλιστα εἰς τὴν παλαιὰν Καμένην τὸ ἔδαφος,
διὰ τῆς ἐπιδράσεως δισχιλίων περίπου ἔτων,
κατέστη τῷ ὄντι δεκτικὸν φυτείας, καὶ ὀφείλω
νὰ ὁμολογήσω, ὅτι κατὰ τὴν μαρτυρίαν Θηραίων
τινῶν, οὓς εἶχον συνεπιβάτας ἐπὶ τοῦ πλοίου,
ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς παλαιᾶς Καμένης εἰς φοινῖξ,
ὅστις ὅμως ἐξέλιπεν, ἀγνωσθὼς πῶς, πρὸ πενταε-
τίας, ἥτοι εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν τῆς τε-
λευταίας τοῦ Φουκέ ἐπισκέψεως. Καὶ ἰδοὺ λοι-
πὸν ἀνευρεθὲν τὸ πολυθρύλητον δένδρον καὶ
λυθὲν ἐν τῶν μυρίων γεωλογικῶν καὶ ἱστορικῶν
ζητημάτων, εἰς ἃ δίδει ἀφορμὴν ἢ παθολογικὴ
κατάστασις τῆς νήσου Θῆρας.

Ἰδίως ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ εὕρεσις δύο χρυ-
σῶν δακτυλίων εἰς Ἀκρωτήρι τῆς Θῆρας, ἐκεῖ
δηλαδὴ, ὅπου ἀπεκαλύφθησαν τὰ πλεῖστα τῶν
τεκμηρίων τοῦ πρὸ τῆς καταστροφῆς θηραϊκοῦ
βίου. Ἐκ τῶν δακτυλίων τούτων ἡμποροῦμεν

νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὑπῆργον κατὰ τοὺς πα-
λαιάτους ἐκείνους χρόνους εὐπορικοὶ σχέσεις
μεταξὺ Θῆρας καὶ τῶν γειτόνων νήσων καὶ πά-
ραλλων, μάλιστα δὲ πιθανῶς μετὰ τῆς μικρᾶς
Ἀσίας, ἥτις τοσοῦτον ἐσημαίετο τότε διὰ τοὺς
χρυσόροδας αὐτῆς ποταμούς. Ὅπως δὴ ποτε, κοι-
τάσματα χρυσοῦ δὲν παρετηρήθησαν ποτὲ κατὰ
τὸν Φουκέ οὔτε εἰς Θῆραν οὔτε εἰς καμνίαν ἐκ
τῶν ἡφαιστειῶν γειτονικῶν νήσων. Τὰς δὲ ἐξω-
τέρικας τῆς νήσου σχέσεις ἐπιμαρτυρεῖ ἴσως
καὶ τὸ σχῆμα τινῶν ἐκ τῶν ἀγγείων αὐτῶν, ὧν
ὅμοια ἢ σχεδὸν ὅμοια ἀνευρεθῆσαν ἐν Μήλῳ, ἐν
Ῥόδῳ καὶ ἐν Κύπρῳ.

Ἄλλὰ ἀρκουσι ταῦτα περὶ Θῆρας. Εἰσπλευ-
σαντες εἰς τὸν ὄρον αὐτῆς διὰ τοῦ μεταξὺ τῆς
μεγάλης νήσου καὶ τῆς Θηρασίας στενοῦ, τῆς
Ἑβανώμεριτζ ἀφ' ἐνθὸς καὶ τῆς ἀγίας Ἐβρήνης
ἀφ' ἐτέρου, ἐξήλθομεν ἔχοντες ἐξ ἀριστερῶν τὴν
παλαιὰν Καμένην καὶ τὸ Ἀσπρονήσι, ἐκ δεξιῶν
δὲ τὴν μεσημβρινὴν τῆς Θηρασίας ἄκραν καὶ
τὴν πρῶταν τῆς ἐπίσης κάμψαντες τὴν ἀνα-
τολικὴν τῆς Κρήτης ἄκραν, μετὰ τριάκοντα
πέντε ὥρῳ τουρκικῶν διὰ τοῦ Λιβυκοῦ πε-
λάγους πλοῦν ἐφθάσαμεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν,
περὶ ἧς θέλω σὰς γράφει προσεχῶς.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΒΑΓΝΕΡ

Τῇ 315 Ἀπριλίου ἀπεβίωσεν ἐν Νεαπόλει ὁ
γνωστὸς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας καὶ
εἰς ἅπαντα τὸν ἑλληνισμὸν Γουλιέλμος Βάγνερ.
Ἐπιθυμῶν πρὸ ἔτων νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἰτα-
λίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἠδυνήθη ἐπὶ τέλους νὰ
πραγματοποιήσῃ κατὰ τὸ ἥμισυ τὸ σχέδιόν του·
ἀλλ' ἢ Ἑλλάς τὴν ὅποιαν μακρόθεν ἐγνώριζε
καὶ ἡγάπα δὲν θά τὸν φιλοξενήσῃ ποτὲ πλεόν.

Μοι ἔγραφεν ἐκ Ῥώμης ἑλληνιστὴ τὴν 15
Ἰανουαρίου παρελθόντος: ἂ Ἀδελφὲ ἐγὼ ἐξάρη-
νον, ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν ἐκ-
πτέλεσιν ὅλων τῶν σκοπῶν μου. Δύο ἐπεθύ-
μησα νὰ ἐκτελέσω ἐδῶ τὸ μὲν πρῶτον νὰ
ἴδω τὰ ἀξιοθεατότερα μέρη τῆς Ἰταλίας
καὶ τὰ ἐν ταῖς πόλεσιν ἀποσθησαυρισμένα ἔρ-
γα τῆς τε ἀρχαίας καὶ νεωτέρας τέχνης· τὸ
ἄδὲ δεύτερον νὰ ἐξετάσω τὰς βιβλιοθήκας
καὶ ἐπὶ σκοπῶν νὰ εὕρω καὶ ἀντιγράψω μνημεῖα
πρὸς ἀγνωστὰ τῆς Μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς
φιλολογίας. Καταβαίνων ἀπὸ Μεδιολάνου εἰς
Ῥώμην εἶδα τόσα καὶ ἀνεκάλυψα τόσα, καὶ
μάλιστα ἐδῶ, ὥστε ἐξμπορῶ πῶς νὰ προσ-
θέσω καὶ τὴν Νεάπολιν. Ὅμως θά τὸ κά-
μω, καίτοι ἀπαιτεῖται πλεῖστερός καιρὸς διὰ
τὴν Ῥώμην ἢ ἐμπορῶ τώρα νὰ δώσω εἰς αὐ-
τήν».

Τὴν δὲ πρῶτην Ἀπριλίου μοι ἔγραψε διὰ μο-
λύβδου ἀπὸ τῆς κλίνης του ταύτας, τὰς τελευ-
ταίας του πρὸς με λέξεις:

«Εἶναι δύο ἐβδομάδες ἐξ οὗ κείτομαι ἀρρω-
στῶν εἰς τὸ διεθνές Νοσοκομεῖον τῆς Νεαπό-
λεως, προσβληθείς ὑπὸ δεινῆς βρογχίτιδος καὶ
πλευριγίτιδος, καὶ ὄλως τὴν φωνὴν ἀπολέσας.
» Δὲν ἐμπορῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου
» πρὸ Ἰουνίου μηνός. Ἐγὼ συνειλεγμένη πολ-
» λὴν ὕλην, ὥστε νὰ δυνηθῶ ἤδη νὰ ἐκδώσω τοὺς
» μυθιστοριογράφους τοῦ μεσαιῶνος καὶ ἄλλα
» τινα ἀξιόλογα».

Ἄλλ' ἑτέρα τὸν περιέλαβε πατρὶς, καὶ ἔληξεν
πρωῶτος ὁ καλὸς ἀγὼν, τὸν ὁποῖον μέχρις ἐ-
σχάτης πνοῆς ἠγωνίζετο.

Καίτοι τεσσαρακοντούτης μόλις, ὁ Βάγνερ κα-
τεῖχε θέσιν ἐπιζήλον ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν γραμ-
μάτων. Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ, καὶ μετέπειτα
καθηγητὴς, ἐξελέχθη πρὸ ἱκανῶν ἤδη ἐτῶν ὑπὸ
τῆς πόλεως τοῦ Ἀμβούργου ὡς διευθυντῆς τοῦ
ἀνωτάτου ἐν αὐτῇ ἐκπαιδευτικοῦ καθιδρύματος,
τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Johaneum γνωστοῦ. Αἱ φρον-
τίδες τῆς διευθύνσεως καὶ τῆς διδασκαλίας οὐ-
δαμῶς ἀπερόφουν τὴν ἀδάμαστον ἐνεργητικώ-
τητα του. Οὐδέποτε ἔπαυεν ἐργαζόμενος, οὔτε
ἐν τῇ ἐσχάτῃ αὐτοῦ περιόδῳ, — καθ' ἣν ἡ κυρία
αὐτοῦ ἀναψυχὴ ἦτο ἢ ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ἀν-
τιγραφῆ χειρογράφων, — οὔτε ἐν τῇ κλίνῃ, ἀπὸ
τῆς ὁποίας μοὶ ἔγραφε τὰ περὶ μελλουσῶν ἐκδό-
σεων σχεδία του.

Ἐντριβὴς περὶ τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν ἐδη-
μοσίευσεν μετὰ κριτικῶν καὶ ἐπεξηγητικῶν σχο-
λίων ἐκδόσεις Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγρα-
φῶν, ἐπαξίως τιμημένων ἐν Ἀγγλίᾳ τε καὶ
Γερμανίᾳ. Κάτοχος τῆς Ἀγγλικῆς, ἐξέδωκε, περὶ
τὰ τὸν Ζαικσπεϊρον ἰδίως ἀφορῶντα, συγγραφὰς
καὶ διατριβὰς, αἵτινες οὔτε διήλθον οὔτε ἠδύ-
ναντο νὰ διέλθωσιν ἀπαράτητοι. Ἀλλὰ τὸ κυ-
ρίως ἐλκύνον αὐτὸν θέμα, εἰς τὸ ὁποῖον μετ' αὐ-
ξογτος ἀείποτε ζήλου ἐπανήρχετο, ἦτο ἡ μεσαι-
ωνικὴ ἡμῶν φιλολογία. Αἱ γνωσταὶ δημοσιεύσεις
του τοσοῦτων ἀνεκδότων κειμένων, δι' ὧν μετὰ
κριτικῆς ἐπιστασίας διεφώτισεν πολλὰς τῆς σκο-
τεινῆς ἐκείνης περιόδου σελίδας, ἀποκαθιστῶσιν
ἀνεξάλειπτον τὴν μνήμην του ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς
νεωτέρας ἡμῶν γραμματολογίας.

Οὐδὲ περιορίζετο εἰς μόνην τὴν μεσαιωνικὴν
περίοδον τὸ ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν-
διαφέρον τοῦ Βάγνερ. Παρακολουθῶν τὴν σύγ-
χρονον τῆς φιλολογίας ἡμῶν κίνησιν, ἐγένετο ὁ
κύριος αὐτῆς ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐτι,
παραστάτης. Πολλὰς ἐγραφε ἐν τῷ Ἀγγλικῷ
Academus καὶ ἐν τῷ Γερμανικῷ Central Blatt
ἐμβριθεῖς βιβλιοκρισίας· ἡ δὲ εὐμένειά τε καὶ
ἡ ἔστιν ὅτε ἀσπληρότης αὐτῶν ἐξ ἴσου μαρτυ-
ροῦσι τὸν διακαῆ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ζήλον του.

Μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ γηραιοῦ Elisieu, ὁ
πρώτος θάνατος τοῦ Hopf, τοῦ Mendelsohn
Bartholdy καὶ ἤδη ὁ τοῦ Βάγνερ, εἶναι τοσαῦτα
ἔθνηκα ἡμῶν ἀτυχία. Δὲν θὰ ἐκλείψῃ βεβαίως

μετ' αὐτῶν ἡ σειρά τῶν ἐν Γερμανίᾳ φιλελλήνων
Ἑλληνιστῶν. Ἀπ' ἐναντίας. Ἡ ἔδρασις τῆς Γερμα-
νικῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς, καὶ αἱ ἀρχαιολογικαὶ
ἀπὸ κοινοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐργασίαι δύνανται αὐταὶ
καὶ μόναι νὰ μᾶς καθησυχάσωσιν ὡς πρὸς τοῦτο.
Ἄλλ' ἐὰν ἀναπληροῦται ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἡ θέ-
σις τῶν ἀπερχομένων, δὲν ἀναπληροῦται ὁμῶς
ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀγαπησάντων αὐτούς. Διότι
μετὰ τοῦ ἐπιστήμονος συναπέρχεται ὁ χρηστός
ἄνθρωπος, ὁ γενναῖος καὶ πιστὸς φίλος.

Εἰκοσαετῆς περίπου φιλία μὲ συνέδεε μετὰ
τοῦ Βάγνερ. Δείγματα αὐτῆς πολύτιμα μοὶ ἐπε-
δαψίλευσεν ἐκεῖνος ζῶν. Δὲν ἠδυνάμην νὰ περι-
μένω ὅτι μοὶ ἐπέπρωτο νὰ ἀνταποδώσω εἰς τὴν
μνήμην του τὸν φόρον τῆς φιλίας. Τοιοῦτος ὁ
βίος. Καθόσον ἀπὸ τῆς κορυφῆς καταβαίνομεν
πρὸς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου, θραύονται ἀνὰ εἰς
οἱ δεσμοὶ οἱ προσκολλῶντες ἐπὶ τῆς γῆς τὴν
καρδίαν. Μένει ὁμῶς ἀκέραιος ἡ καρδία, ὅπως
αἰσθάνηται μέχρι τέλους ὁλόκληρον ἐκάστου χω-
ρισμοῦ τὸ ἄλγος.

Ἐν Παρίσι τοῖς τῇ 18 Ἀπριλίου 1880.

Δ. ΒΙΚΕΛΛΕΣ

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλ-
λικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Π. Παγκρατῆ].

Συνίξις· ἰαί σελ. 245.

II'

Παιδίον ἔκθετον.

Ὁ καιρὸς εἶχε παρέλθει ταχύς ἐπὶ τῆς ὁδοι-
πορίας, καὶ ἡ ὥρα τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ κυ-
ρίου μου ἐπλησίαζε.

Καθ' ὅσον δ' ἐνακροῦόμεθα τῆς Τολώσης, ἤρ-
χισεν ὁ στοχασμὸς οὗτος νὰ μὲ βασιανίξῃ ἐπὶ
μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

Λαμπρὸν ἦτον νὰ ὁδοιπορῶ οὕτω διὰ τοῦ
πλοίου ἀκόπως καὶ ἀμερίμως. Ἀλλὰ θὰ ἦτον
ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψω, καὶ νὰ διατρέξω περὶ
τὸν δρόμον ὅσον εἶχον διαπλεύσει.

Τοῦτο δὲν θὰ ἦτον τόσον λαμπρὸν· οὔτε κα-
λὴν κλίνην θὰ εἶχον, οὔτε πλακούντια, οὔτε γα-
λατερὰ, οὔτε τὰς ἐσπέρας περὶ τὴν τράπεζαν.

Ὅ, τι δ' ἐτι μᾶλλον μ' ἐλύπει, θὰ ἔπρεπε νὰ
χωρισθῶ ἀπὸ τοῦ Ἀρθούρ καὶ τῆς κυρίας Μίλ-
λιαν, νὰ στεροθῶ τῆς ἀγάπης των, νὰ τοὺς ἀ-
πολέσω, ὡς εἶχον ἤδη ἀπολέσει τὴν μάταν Βαρ-
βεριναν. Ὅσακις λοιπὸν ἠγάπων ἢ ὁσακις ἠγα-
πῶμαιν θὰ ἔπρεπε πάντοτε νὰ χωρίζομαι ἀπο-
τόμως ἐκείνων μεθ' ὧν ἠθέλον νὰ συζήσω δι' ὅ-
λης μου τῆς ζωῆς!

Δύναμαι δὲ νὰ εἰπῶ ὅτι ἡ μέριμνα αὕτη ἦτον
τὸ μόνον νέφος ὄλων ἐκείνων τῶν εὐηλίων μου
ἡμερῶν.

Μίαν ἡμέραν τέλος πάντων ἀπεφάσισα νὰ ῥέ-
μιλῶσαι περὶ τούτου πρὸς τὴν κυρίαν Μίλλιαν,
καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσω πόσος καιρὸς ἐνόμιζεν ὅτι